

Allium porrum

Allmänt	2
Näringsvärde	2
Utsäde	3
Jordmån	3
Växtföljd / Samodling	3
Sådd / Plantering / Drivning	3
Gödsling	4
Bevattning	4
Växtskydd	4
Skörd	4
Förvaring	5

Allmänt

Purjolök saknar en tydlig lök istället är det de platta bladen man äter, råa eller tillagade. Den saknar smålökar och groddplantor varför man måste föröka den med frön. Plantan är tvåårig och blommar andra året. För bästa resultat bör fröna sås inomhus och sätts ut som små plantor tidigt på våren. Var aktsam på purjolöksmal och ta bort skadade blad så de inte får fäste.

Förr skiljde man på sommarpurjo och vinterpurjo men idag odlas nästan enbart den härldigare vintervarianten. Sommarpurjo övervintrade inte och hade smalare blad.

Purjolöksodlingen, som i Sverige omfattar något över 100 hektar, ligger fortfarande till stor del hos handelsträdgårdsmästarna och har inte i samma grad som många andra växtslag flyttats över till jordbruket.

En av orsakerna till det är sannolikt att en stor del av purjon dras upp som plantor under glas för senare utplantering. I en del gynnade lägen sås dock för närvarande ganska mycket purjo direkt på friland.

Skördarbetet är mycket arbetskrävande, vilket också bidragit till att odlingen blivit kvar hos handelsträdgårdsmästarna.

Näringsvärde

Näringsvärde i 100 gram ätlig purjo:

Energi, exkl fibrer	115 kJ 27 kcal
Protein	2,9 g
Fett, totalt	0,2 g
Fettsyror, mättade	0,1 g
Fettsyror, omättade	0,1 g
Kolhydrater, totalt, ej fibrer	3,4 g
Mono- och disackarider	2,5 g
Kostfibrer	2,1 g
Betakaroten	885 mikrogram
Retinolekv	145 mikrogram
A-tokoferol	0,6 mg
Tiamin	0,07 mg
Riboflavin	0,10 mg
Niacin	0,6 mg

Niacinekv	1,0 mg
Vitamin B6	0,25 mg
Folacin	64 mikrogram
Askorbinsyra	40 mg
Natrium Na	3 mg
Kalium K	236 mg
Kalcium Ca	65 mg
Fosfor P	49 mg
Magnesium Mg	11 mg
Järn Fe	0,9 mg
Zink Zn	0,3 mg
Selen Se	1 mikrogram

Utsäde

Alma Norda är en mycket tidig sort som ger hög skörd vid tidig utplantering.

Rival ären långskaftad tidig purjo med skaftlängd 30-35 cm.

Siegfried Frost är en vinterhärdig sort med lång hals. Den bör sås sent, direktsädd i april-maj.

Kong Richard är en tidig höstsort med upprättväxande 40 cm lång hals.

Tropita är en tidig sort som kan odlas i hela Sverige.

När purjo sås direkt på odlingsplatsen används 15-30 gram frö per 100 kvadratmeter.

Vid sådd under glas för utplantering räcker 10-12 gram till 100 kvadratmeter.

1 gram frö ger 350-400 frön. Normal grobarhet är 65-75 procent och fröet bevarar sin grobarhet i 2-3 år. Groningstiden är normalt 12-15 dygn.

Jordmån

Purjolök fordrar en djup mullrik jord med mycket näring för att trivas. Den bör inte odlas på tyngre jordar, då jorden på eftersommaren ska kunna kupas upp mot plantorna och jorden sedan lätt bör lossna från plantorna.

Växtföljd / Samodling

Eftersom purjon är krävande placeras den i början av en växtföljd. Purjolök trivs ihop med rödlök, morötter och sallat, men går inte så bra ihop med bönor, ärter och rödbetor.

Sådd / Plantering / Drivning

Sådd på friland görs så snart jorden är lämplig, med tanke på torkrisken. Fröet ligger ganska länge i jorden innan det gror. Sådden göres med vanlig såmaskin och fröet bör som med all lök inte sås för djupt.

Radavstånd 45 cm. Sådd purjo brukar inte gallras.

Sådd i bänk görs i mars. Vänta lite med utplanteringen. Görs den för tidigt är det risk för stocklöpning.

Vid plantering sätts däremot purjon ganska djupt. Lämpligt radavstånd är 50 cm eftersom planterad purjo brukar bli litet större än sådd.

Vid plantering används ett plantavstånd på 10-15 cm i raden.

Eftersom purjon vill ha kraftig jord bör marktäckning ske genast efter utplantering. När den blivit 15-20 cm hög, lägger man på ytterligare en omgång marktäckning.

För att få så stor del som möjligt av stjälken vit, bör jorden vid de sista hackningarna kupas upp mot plantorna. Detta gäller dock inte vid marktäckning.

Gödsling

Purjolök fordrar god tillgång till växtnäring. Gödsla med kreaturgödsel på hösten året före sådd eller plantering. Övergödsla på sommaren med hönsgödsel. Även benmjöl kan tillföras.

Purjo vill ha ett högt pH-värde. Det ska ligga omkring 7,5 och fläckar med lägre pH eller sämre näringstillgång syns ofta mera i en purjolöksodling än i andra grönsaker.

Marktäck som sagt gärna purjon. Ett finfördelat organiskt material, som lätt låter sig kupas upp mot stjälkarna på eftersommaren är fördelaktigt.

Bevattning

Purjolöken vill ha fuktig jord. Under torrperioder lönar det sig att vattna purjon extra rikligt.

Växtskydd

I en frisk jord i fin biologisk kultur brukar purjolök inte angripas av skadedjur.

Angrepp av lökflugan syns på att det kryper små grå larver i plantan. Då är det enklast att gräva upp och bränna skadade plantor.

En förebyggande åtgärd för att mota bort lökflugan är att strö träaska eller annat "smutsande" material över plantorna.

Att så morötter i samma fält som purjon är ett annat knep. Lökflugan sägs ogilla morotsdoften och morotsflugan skyr lökdoften.

Skörd

Skörden kan i de södra delarna pågå under mycket lång period, litet beroende på sort. Oftast skördas purjon från oktober till mitten av december, ända tills frosten sätter stopp.

För att ändå kunna fortsätta leveranserna, var det förr ganska vanligt att odlare som hade växthus under december jordslog en del purjo i växthus. Från mars månad brukar det åter gå bra att skörda purjo direkt från fälten. Det gäller bara att hålla den hägnad så inte rådjuren kommer åt att äta upp den.

Direktsådd purjo ger i allmänhet lägre skörd än den planterade, eftersom den utvecklas senare. Medelskörden för planterad purjo ligger på 250-300 kg per 100 kvadratmeter och vid direktsådd 200-250 kg per 100 kvadratmeter.

Förvaring

Sena sorter övervintrar, men rådjuren kan gå hårt åt blasten. Lagring av purjolök i kylager går utmärkt vid temperaturer mellan 0 grader och minus 2 grader.